

International Migration: The human face of globalisation

Summary in Finnish

Kansainvälinen Siirtolaisuus: Globalisaation ihmiskasvot

Suomenkielinen yhteenveto

- Ammentaen OECD:n ainutlaatuisesta asiantuntemuksesta, tämä teos ylittää retoriikan tutkiessaan tämänpäiväistä kansainvälistä siirtolaisuutta. Mistä siirtolaiset tulevat ja minne he menevät? Kuinka hallitukset hallitsevat siirtolaisuutta? Kuinka hyvin siirtolaiset suoriutuvat koulu- ja työelämässä? Ja onko siirtolaisuudesta hyötyä vai haittaa kehitysmaille?
- Noin 190 miljoonaa ihmistä ympäri maailmaa asuu synnyinmaansa ulkopuolella. Nämä siirtolaiset tuovat energiaa, yrittäjyyttä ja tuoreita ideoita yhteisöihimme. On kuitenkin olemassa myös varjopuolia: nuoret siirtolaiset jotka laiminlyövät koulunsa, aikuiset jotka eivät saa työtä ja tietenkin myös luvattomat siirtolaiset. Tällaiset haasteet voivat tehdä siirtolaisuudesta poliittisen kiistakapulan ja aiheen tuhtuneeseen yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Harva aihe herättää niin paljon erimielisyyttä kuin kansainvälinen siirtolaisuus, osittain koska se koskettaa niin monia elämäntaloutta, politiikkaa, väestöä, kansallista turvallisuutta, kieltä ja jopa uskontoa. Tämä yhdistelmä monimutkaistaa sellaisten säädösten laatimista, jotka maksimoisivat siirtolaisuuden hyödyt vastaanottajamaille, lähtömaille ja siirtolaisille itselleen.

Näiden vaikeuksien voittaminen on kuitenkin erittäin tärkeää, paljolti koska siirtolaisuus on pysyvä osa ihmiskunnan kehitystä: ihmiset ovat aina pyrkineet kohti uusia ja parempia koteja ja tulevat tekemään niin myös tulevaisuudessa. Lisäksi monet maat joutuvat tulevina vuosina houkuttelemaan maahanmuuttajia paikatakseen ikääntyvän väestön tuomia aukkoja työvoimassaan. Myös jo ennestään suuria maahanmuuttajayhteisöjä omaavien maiden tulee löytää tapoja parantaa siirtolaisten saavutuksia koulutuksen ja työelämän parissa. Tämä on erityisen suuri haaste OECD-alueen maille: 70-luvun puolivälin jälkeen, maahanmuuttajien osuus väestöstä on lähes kaksinkertaistunut 8.3 %:iin; kun vastaava osuus vähemmän kehittyneissä maissa on paljon pienempi.

Tunnusluvut ja kehityssuunta

Hieman alle 3 % maailman ihmisistä, eli noin 190 miljoonaa ihmistä, asuu synnyinmaansa ulkopuolella. Luku saattaa vaikuttaa pieneltä, mutta koska siirtolaisilla on tapana muuttaa melko pieneen määrään maita, voivat ne merkitä suurehkoja osuuksia yksittäisten maiden väestöissä. OECD-alueella siirtolaisten osuus Australiassa ja Sveitsissä on yli 23 %, mutta vain noin 3 % Suomessa ja Unkarissa.

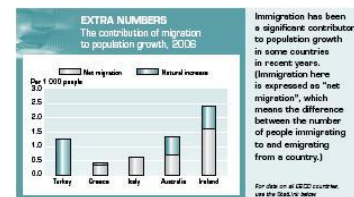
Yleisesti ottaen siirtolaisuus on ihmisten liikettä maihin, jotka ovat verraten vauraampia (mutta ei välttämättä ”rikkaita”) kuin heidän omansa. Tämä tarkoittaa kehitysmaista teollisuusmaihin siirtyvien ihmisten lisäksi niitä huomattavia määriä, jotka liikkuvat kehitysmaiden välillä. Käytettäessä termiä ”pohjoinen” tarkoitettaessa teollistunutta maailmaa ja ”etelä” kehitysmaalle voidaan sanoa että noin kolmannes maailman siirtolaisista matkaa pohjoisesta pohjoiseen, toinen kolmannes etelästä pohjoiseen ja viimeinen kolmannes etelästä etelään.

Siirtolaisuuden hallinta

Siirtolaisuuden lajityyppi vaihtelee suuresti eri maiden välillä. Joissakin, kuten esimerkiksi Yhdysvalloissa ja Ranskassa, suurin osa laillisista maahanmuuttajista tulee perhesyistä. He ovat joko liittymässä lähisukulaisiinsa, jotka jo asuvat maassa tai he ovat tulleet aloittamaan avioelämää. Toisissa maissa taas, kuten Sveitsissä, useimmat maahanmuuttajat tulevat, koska heillä on oikeus työskennellä ja asua maassa. On myös muitakin eroja: Vanhoissa ”siirtolaismaissa” kuten Australiassa, Kanadassa ja Yhdysvalloissa, useimmat siirtolaiset

Lisänumeroita

Siirtolaisuuden myötävaikutus

aikovat jäädä maahan pysyvästi. Vastaavasti usean maan muodostamalla vapaalla liikkumisalueella kuten EU:ssa, on siirtolaisuus todennäköisemmin tilapäistä.

Kaikki nämä tekijät, sekä myös maiden tarve ammattitaitoiseen ja kouluttamattomaan työvoimaan vaikuttaa siihen, kuinka valtionjohdot pyrkivät hallitsemaan siirtolaisuutta. On kuitenkin tärkeää huomata, että suuri osa siirtolaisuudesta ei ole suoraan valtiojohdon kontrolloimaa. Monissa tapauksissa, ihmisillä tosiasiallisesti on oikeus asettua asumaan ulkomaille. Kohdemaahan mahdollisesti huomioi oikeuden perheen yhdistämiseen tai se on saattanut sitoutua ottamaan tietyn kiintiön turvapaikanhakijoita, tai se kuuluu vapaan liikkuvuuden alueeseen. Lisäksi on myös olemassa luvattoman tai ”laittoman” maahanmuuton ilmiö: kiistanalainen aihe, joka on monissa maissa synnyttänyt julkista antipatiaa myös laillista siirtolaisuutta kohtaan.

Luvattoman maahanmuuton olemassaolo ja siirtolaisten koettu epäonnistuminen kotoutua yhteiskuntaan, erityisesti joissakin Euroopan-maissa, on todellakin edesauttanut nykykehitystä hankaloittamaan perinteistä siirtolaisuutta, etenkin perheiden siirtolaisuutta, monissa OECD-maissa. Poliittinen painopiste on siirtynyt kannustamaan siirtolaisia ottamaan itse suurempi vastuu sopeutumisestaan yhteiskuntaan. Kielikurssit ovat yleistyneet, samoin myös erilaiset tiedotusohjelmat, jotka tarjoavat käytännön neuvoja ja tekevät selkoa maan hallinnollisista järjestelmistä ja muodollisuuksista, jotka siirtolaisten tulee täyttää. Kääntöpuolena tällaiset ohjelmat usein johtavat siihen, että maahanmuuttajia vaaditaan osoittamaan heidän omaavan tarvittavat tiedot ja taidot selviytyäkseen elämästä uusissa kodeissaan. Samanaikaisesti on nähtävissä merkkejä siirtymisestä niin kutsuttuun ”ennakoivaan” siirtolaispolitiikkaan, joka tähtää ammattitaitoisten siirtolaisten kannustamiseen paikkaamaan aukkoja työvoimassa, erityisesti informaation, teknologian, lääketieteen ja biotekniikan aloilla.

Siirtolaisuus ja koulutus

Koulutus on avainasemassa kun tuetaan nuoria siirtolaisia menestymään elämässä uudessa kotimaassaan. Se auttaa heitä oppimaan paikallisen kielen ja elämässä tarvittavia perustaitoja, mutta myös lähentää heitä sosiaalisesti ja kulttuurillisesti paikalliseen yhteisöön. Missä määrin koulutuksen tulisi voimistaa nuorten siirtolaisten kulttuurillista ”kotoutumista” on kuitenkin kiistanalainen ja paljon keskustelua herättävä kysymys monissa maissa.

Kuinka hyvin nuoret siirtolaiset sitten pärjäävät koulutuksessa akateemisiin perustein mitattuna? OECD:n PISA-ohjelma oppilaiden arvioimiseksi tarjoaa joitakin kiinnostavia näkemyksiä. Kolmessa vanhassa siirtolaismaassa – Australiassa, Kanadassa ja Uudessa-Seelannissa – maahanmuuttajaoppilaat suoriutuivat kaikin tavoin yhtä hyvin kuin syntyperäiset oppilaat vuoden 2006 PISA-tutkimuksissa.

Lukuisissa muissa maissa, kaikkein huomattavimmin Itävallassa, Belgiassa, Ranskassa, Saksassa, Alankomaissa ja Ruotsissa he menestyivät sitä vastoin merkittävästi heikommin. Tanskassa vain 1 % toisen sukupolven maahanmuuttajista ylsi huippusuoritukseen, kantaväestön vastaavan luvun ollessa 7 %.

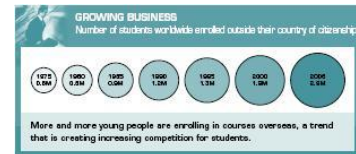
Mitkä tekijät selittävät suuren vaihtelun? Ennen vastausta on tärkeää todeta numeroiden ilmaisevan ainoastaan keskiarvoja: aivan kuten kantaväestön lapset, siirtolaiset ovat monimuotoinen joukko. Jopa maissa joissa siirtolaislasten keskiarvotulokset ovat alhaiset, on kuitenkin paljon nuoria maahanmuuttajia, jotka pärjäävät testeissä hyvin. Kokonaisuudessaan siirtolaislasten suorituksen määrittää heidän perhetaustansa, kielitaitonsa ja paikallisen koulutusjärjestelmän kyky tukea muualta tulleita opiskelijoita. Maiden harjoittama maahanpääsypolitiikka voi myös olla olennaisessa osassa: maissa kuten Australiassa, joissa käytetään valintamenetelmiä siirtolaisia otettaessa, maahanmuuttajat ovat suuremmalla todennäköisyydellä paremmin koulutettuja ja menestyvät paremmin kuin muissa maissa. Tämä myös heijastuu heidän lapsiinsa parempana koulumenestyksenä.

Entä mitä koulujärjestelmä voi tehdä auttaakseen nuoria siirtolaisia saavuttamaan potentiaalinsa? Ponnistelut voidaan aloittaa jo aikaisin esikoulussa ja lastenhoidossa hyödyntäen pienten lasten ainutlaatuista kielenoppimiskykyä antamaan heille hyvän pohjan paikalliskielen omaksumiseen. Opetuksen hoitoon yhdistävät lastentarhat voivat tuoda suuren hyödyn köyhempien perheiden pienille lapsille heidän kehityksensä ratkaisevassa vaiheessa.

Myöhemmin koulut voivat tukea nuoria siirtolaisia erityisillä valmistelevilla kursseilla, vaikkakin on kiistanalaista, kuinka kauan niiden tulisi kestää, ennen kuin lapset siirtyvät mukaan valtavirran koulujärjestelmään. Vaikka yleisesti tunnustetaan nopean kielenoppimisen tärkeys nuorille siirtolaisille, on vähemmän selvää kuinka sen tulisi tapahtua. Joissakin maissa siirtolaislapset esimerkiksi saattavat käydä läpi suhteellisen lyhyen kielen intensiivikurssin, ennen siirtymistään perusopetuksen pariin. Toisissa taas he saattavat osallistua tavanomaisille oppitunneille ylimääräisten kieliopintojen ohella.

Siirtolaisten koulutuksen lisäksi on myös syytä huomioida kasvava ilmiö siirtolaisuudesta koulutuksen *vuoksi*. 1970-luvun puolivälistä kotimaidensa ulkopuolella rekisteröityneiden opiskelijoiden lukumäärä on yli nelinkertaistunut hieman yli 2,7 miljoonaan. Monien maiden johdot ja oppilaitokset näkisivät mielellään luvun kasvavan vielä entisestään. Miksi? Ensinnäkin opiskelupaikkojen tarjoaminen ulkomaalaisille opiskelijoille voi auttaa kansainvälistä yhteisymmärrystä, niin maiden välillä kuin tämän päivän monikulttuurisien yhteiskuntien sisällä. Toiseksi, kansainväliset opiskelijat ovat nykyään suurta liiketoimintaa. Ja kolmanneksi, opiskelu saattaa olla ensimmäinen askel pidempään oleskeluun maassa, mikä puolestaan pidemmällä aikavälillä auttaa tyydyttämään

[Kasvava liiketoiminta](#)
[Kotimaansa ulkopuolella](#)
[rekisteröityneiden](#)
[opiskelijoiden lukumäärä](#)
[maailmanlaajuisesti](#)

ammattitaitoisten siirtolaisten tarvetta.

Siirtolaisuus ja työ

Kaiken kaikkiaan hallitukset tahtovat työllistää siirtolaiset. Joskus tähän on taloudelliset syyt: esimerkiksi eräät talouden sektorit kuten hotellit, ravintolat ja maatalous ovat vahvasti riippuvaisia siirtolaistyövoimasta. Myös siirtolaiset hyötyvät tästä: kannustamalla heitä töihin voidaan vähentää siirtolaisten ja heidän perheidensä uhkaa ajautua köyhyysloukkuihin ja auttaa heitä rakentamaan sosiaalisia ja yhteiskunnallisia verkostoja.

Entä kuinka hyvin siirtolaiset menestyvät työmarkkinoilla? Työllisyysastetta mitattaessa, ennen vuonna 2008 alkanutta taantumaa, siirtolaiset pärjäsivät yhtä hyvin, ja joskus jopa paremmin kuin paikalliset, noin puolissa 24 maasta, joista OECD:llä on luotettavaa tietoa. Monissa muissa maissa alkuperäisväestö kuitenkin on todennäköisemmin mukana työelämässä kuin siirtolaiset. (Talouden hidastuminen myös luultavasti kärjistää näitä ongelmia maahanmuuttajien ollessa silloin suurimmassa vaarassa menettää työnsä.)

On myös tärkeää tarkastella millaisia töitä siirtolaiset tekevät. Verrattuna alkuperäisväestöön he ovat paljon useammin ylikoulutettuja työhönsä. Tähän on olemassa monia syitä: työnantajat eivät välttämättä anna riittävää arvoa ulkomaalaisille tutkinnoille tai eivät pysty selvittämään niiden rinnastettavuutta paikallisiin tutkintoihin. Siirtolaiset eivät myöskään välttämättä puhu paikallista kieltä riittävän sujuvasti ja puutteelliset kontaktit paikallisyhteisöön saattavat rajoittaa sopivan työpaikan löytymistä. Valitettavasti myös syrjintää esiintyy, vaikka useimmissa maissa onkin lailla kiellettyä olla palkkaamatta henkilöä kansallisuuden tai etnisiin perusteisiin.

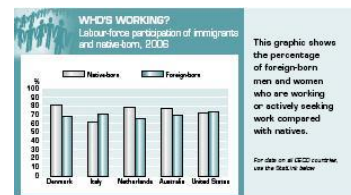
Joka tapauksessa on sekä siirtolaisten että heidän asuinmaidensa taloudellinen etu varmistaa siirtolaisten mahdollisuus heidän inhimillisen pääoman parhaaseen mahdolliseen käyttöön. Tämän vuoksi monet valtionjohdot ovat – tosin vaihtelevalla menestyksellä – käynnistäneet ohjelmia ja tehneet aloitteita kannustaakseen siirtolaisten työllisyyttä. Nämä sisältävät mm. järjestettyjä kielikursseja, valmennushankkeita ja toimenpiteitä ulkomaisten tutkintojen tunnustamiseksi.

Siirtolaisuus ja kehitys

Siirtolaisuuden vaikutus vastaanottajamaahan saa paljon näkyvyyttä osakseen, mutta sitä vastoin kolikon toinen puoli jää paljon vähemmälle huomiolle: nimittäin mikä on maastamuuton vaikutus niille maille ja niiden talouksille, jotka siirtolaiset jättävät taakseen. Kehitysmaille siirtolaisuus voi olla sekä onni että kirous. Onni kotimaahan lähetettyjen rahojen ulkomaan kontaktien ja kokemuksen muodossa ja kirous viedessään pois maasta sen terävimmät ja parhaat

[Ketkä työskentelevät?](#)

[Maahanmuuttajien ja kantaväestön osuudet työvoimasta 2006](#)

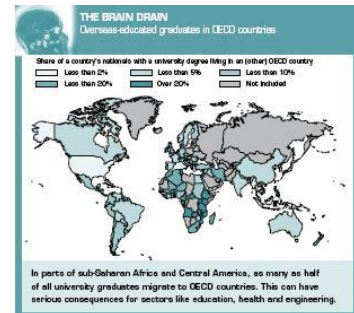
kyvyt.

Katsottaessa siirtolaisuuden varjopuolia, koetaan koulutetun ja ammattitaitoisen työvoiman menetys, ns. ”aivovienti”, usein yhtenä siirtolaisuuden suurimpana vaarana, vaikka siihen liittyvistä riskeistä usein annetaankin väärää kuvaa. Aivoviennistä voidaankin väittää olevan lähtömaille joitain hyötyjä, joista huomattavin on paluumuuton yhteydessä ihmisten kotimaahan tuomat uudet tiedot ja taidot. Tästäkin huolimatta eräillä aloilla, kuten erityisesti terveydenhuollossa, koulutetun henkilökunnan menetys kehitysmaissa on aihe huoleen, vaikka se on vain yksi osa näitä maita kohtaavista terveydenhuollon ongelmista.

Positiivisella puolella, rahalähetykset voivat olla tärkeä ulkomainen tulonlähde monille kehitysmailla. Maailman Pankki arvioi näiden rahalähetysten kehitysmaihin olleen vuonna 2007 yhteensä 240 miljardia dollaria (mutta kun suuri osa lähetyksistä kulkee epävirallisia kanavia pitkin, todellinen luku lienee lähes varmasti vieläkin suurempi). Vaikka tämä lukema näyttääkin pienenevän maailman talouden hidastumisen myötä, tulevat rahalähetykset todennäköisesti edelleen olemaan tärkeässä roolissa köyhyyden vähentämisessä kehitysmaissa. Niiden rooli taloudellisen kasvun kiihdyttäjänä on vähemmän selvä.

Aivovienti

[Ulkomailla tutkintonsa suorittaneet OECD-maissa](#)

Tämä yhteenveto sisältää **StatLinks**-palvelun, joka tuottaa ExcelTM-tiedostoja tulostetuista sivuista!

Vieraile myös www.oecd.org/insights

© OECD 2009

Tämä yhteenveto ei ole virallinen OECD-käännös.

Tämän yhteenvedon kopioiminen on sallittua sillä edellytyksellä, että OECD:n tekijänoikeudet ja alkuperäisen julkaisun nimi mainitaan.

Monikieliset yhteenvedot ovat käännettyjä otteita OECD:n julkaisuista, jotka on julkaistu alun perin englanniksi ja ranskaksi.

Julkaisuja on saatavilla maksutta OECD:n verkkokirjastossa osoitteessa www.oecd.org/bookshop/

Lisätietoja antaa: OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate Sähköposti: rights@oecd.org faksinumero: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Vieraile osaston verkkosivuilla osoitteessa www.oecd.org/rights/

